

Restoranda Yalnız Yemek Yeme Deneyimi: Kavramsal Bir Model Önerisi

Furkan Dursun¹

Özet

Bu araştırma, restoran bağlamında yalnız yemek yeme deneyimini (solo dining), bireyin psikolojik yalnızlık durumuna indirgemenen, kamusal ve sosyal bir ortamda deneyimlenen çok boyutlu bir tüketim pratiği olarak kavramsal açıdan ele almaktadır. Alanyazın temel alınarak nitel bir yaklaşımla yürütülen çalışma, restoranlarda yalnız yemek yeme deneyiminin hangi bileşenler aracılığıyla şekillendiğini ve bu deneyimin nasıl anlamlandırıldığını ortaya koymayı hedeflemektedir. İnceleme kapsamında, yalnız yemek yeme davranışının tek tip bir olgu olmadığı; bireysel güdüler, sosyal normlar, fiziksel çevre, diğer müşterilerin varlığı ve hizmet etkileşimlerinin etkileşimi sonucunda farklı deneyimsel anlamlar kazandığı görülmüştür. Bulgular, restoranda yalnız yemek yeme deneyiminin bir yandan özgürlük, yemeğe odaklanma ve kendine zaman ayırma gibi olumlu değerler üretirken, diğer yandan kamusal görünürlük, algılanan sosyal yargılar ve rahatsızlık gibi olumsuz boyutlar da içerebildiğini göstermektedir. Bu doğrultuda çalışmada, restoranlarda yalnız yemek yeme deneyimini açıklamaya yönelik bütüncül bir kavramsal model önerilmektedir. Önerilen model, deneyimi şekillendiren bileşenler ile bireyin deneyimi olumlu ya da olumsuz anlamlandırma biçiminin, davranışsal çıktılar üzerindeki düzenleyici rolünü vurgulamaktadır. Çalışma restoranda yalnız yemek yeme kapsamında, alanyazına kavramsal bir çerçeve sunmakta ve gelecekte yapılacak araştırmalar için bir zemin oluşturmaktadır.

1 Dr., Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, Uygulamalı Bilimler Fakültesi, Gastronomi ve Mutfak Sanatları Bölümü, fdursun@kmu.edu.tr, ORCID: 0000-0002-5785-1311

1. Giriş

Yemek yeme eylemi, fizyolojik bir ihtiyaçtan öte, tarihsel ve kültürel olarak güçlü bir sosyal anlam taşıyan toplumsal bir olay olarak ele alınmaktadır. Topluluk halinde/Birlikte yemek yeme (commensality), bireyler arasında sosyal bağların kurulmasına, sürdürülmesine ve yenilenmesine aracılık edebilen temel bir etkileşim biçimi olarak kabul edilmekte; bu yönüyle yemek, yalnızca neyin tüketildiğiyle değil, kimlerle, nerede ve hangi koşullarda tüketildiğiyle birlikte anlam kazanmaktadır (Warde & Martens, 2000; Johns & Kivela, 2001). Bu yaygın anlayış kapsamında yalnız/tek başına yemek yeme davranışı, uzun süre boyunca normdan sapma olarak değerlendirilmiş ve çoğu toplumda istisnai bir davranış olarak değerlendirilmiştir (Pliner & Bell, 2009).

Bununla birlikte, son yıllarda demografik yapılarda meydana gelen dönüşümler, tek kişilik hane sayısındaki yükseliş, çalışma yaşamındaki esnek koşullar ve bireyselleşen yaşam tarzları, yalnız yemek yeme davranışını gündelik hayatta daha görünür ve yaygın bir olay hâline getirmiştir (Her & Seo, 2018; Chang, 2020). Bu değişim, yalnız yemek yemenin tek tip bir olgu olarak ele alınmasını zorlaştırırken, davranışın gerçekleştiği bağlamın ve mekânın, deneyimin nasıl anlamlandırıldığını belirlemede kritik bir rol oynadığını ortaya koymaktadır. Nitekim alanyazın, evde ya da gündelik rutinler içerisinde gerçekleşen eating alone (tek başına yeme) pratikleri ile kamusal bir mekân olan restoranda gerçekleşen solo dining (tek başına dışarıda/restoranda yeme) deneyimlerinin birbirinden ayrıştırılması gerektiğine işaret etmektedir (Her & Seo, 2018; Lee vd., 2020).

Restoran bağlamında yalnız yemek yeme, fiziksel olarak tek başına olmanın ötesinde, diğer müşterilerin varlığı, sosyal normlar, kamusal görünürlük ve hizmet etkileşimleriyle şekillenen özgün bir deneyim alanı sunmaktadır (Jonsson & Ekström, 2009; Aslantürk & Unur, 2021). Restoranda yalnız yemek yiyen bir birey, sosyal ortamın parçası olarak başkalarının bakışlarına, mekânsal düzenlemelere ve örtük normlara maruz kalmakta; bu durum, deneyimin birey tarafından olumlu ya da olumsuz biçimde değerlendirilmesinde belirleyici olabilmektedir (Hwang vd., 2018; Moon vd., 2020). Dolayısıyla restoranlarda yalnız yemek yeme, mutlak bir sosyal kopuştan ziyade, yalnız olma hâli ile topluluk içinde var olma durumu arasında konumlanan hibrit bir pratik olarak değerlendirilebilmektedir.

Alanyazındaki çalışmalar, yalnız yemek yeme deneyiminin her zaman olumsuz duygularla ilişkilendirilmediğini açık biçimde ortaya koymaktadır. Bazı bireyler için bu deneyim; özgürlük, yemeğe odaklanma, kendine vakit ayırma ve rahatlama gibi olumlu deneyimsel çıktılar üretirken (Bocanegra vd., 2022; Choi vd., 2020), bazı bağlamlarda ise rahatsızlık, görünürlük

ve algılanan sosyal yargılarla ilişkilendirilebilmektedir (Brown vd., 2020; Lahad & May, 2017). Bu bulgular, restoran bağlamında yalnız yemek yeme deneyiminin tek tip bir anlam taşımadığını; bireysel güdüler, kültürel normlar, zamansal koşullar ve fiziksel-sosyal çevre unsurlarının etkileşimiyle şekillenen çok boyutlu bir yapı sunduğunu göstermektedir.

Mevcut alanyazın, restoranlarda yalnız yemek yeme davranışını farklı değişkenler üzerinden ele almış olsa da, bu deneyimin bütüncül bir çerçevede kavramsallaştırılmasına yönelik çalışmaların sınırlı olduğu görülmektedir. Özellikle yalnız yemek yeme deneyimini, yalnızlık duygusuna indirgemenen; deneyimsel, sosyal ve mekânsal boyutlarıyla birlikte ele alan kavramsal yaklaşımlara duyulan ihtiyaç devam etmektedir (Huang vd., 2025). Bu bağlamda, yalnız yemek yeme davranışının restoran ortamında nasıl deneyimlendiğinin ve hangi bileşenler aracılığıyla anlam kazandığının sistematik biçimde tartışılması önem arz etmektedir.

Bu çalışma, restoran bağlamında yalnız yemek yeme deneyimini (solo dining) kavramsal düzeyde incelemeyi amaçlamaktadır. Çalışmada, bireyin psikolojik yalnızlık durumundan ziyade, yeme eyleminin kamusal ve sosyal bir ortamda nasıl deneyimlendiğine odaklanılmakta; restoranın fiziksel çevresi, sosyal bağlamı ve hizmet etkileşimlerinin bu deneyimi nasıl şekillendirdiği alanyazın temelinde ele alınmaktadır. Bu doğrultuda çalışma, restoranlarda yalnız yemek yeme deneyimini tekil bir davranış ya da yalnızlığın doğrudan bir yansıması olarak değil; bireysel güdüler, mekânsal düzenlemeler, sosyal normlar ve etkileşimsel dinamiklerin bir arada işlediği çok boyutlu bir tüketim pratiği olarak kavramsallaştırmaktadır.

Bu amaçla çalışmada, alanyazında öne çıkan kuramsal ve ampirik bulgular bütüncül bir yaklaşımla değerlendirilerek, restoran bağlamında yalnız yemek yeme deneyimini açıklamaya yönelik kavramsal bir model önerilmektedir. Önerilen model, restoranda yalnız yemek yeme deneyiminin belirli deneyim bileşenleri aracılığıyla şekillendiğini; ancak bu bileşenlerin deneyimi davranışsal çıktılara dönüştürme gücünün, bireyin yalnız yemek yeme deneyimini nasıl anlamlandırdığına bağlı olarak farklılaşabileceğini varsaymaktadır. Bu kapsamda model, fiziksel ve sosyal çevre unsurları ile bireyin deneyime yüklediği olumlu ve olumsuz anlamların etkileşimini merkeze alarak, yalnız yemek yeme deneyiminin koşullu ve bağlama duyarlı bir süreç olduğunu ortaya koymayı hedeflemektedir. Böylelikle çalışma, hem mevcut alanyazına kavramsal bir çerçeve sunmayı hem de ileride gerçekleştirilecek ampirik araştırmalar için bütüncül ve açıklayıcı bir analitik zemin oluşturmayı amaçlamaktadır.

2. Kavramsal Çerçeve

2.1. Yalnızlık Kavramı

Yalnızlık, sosyal bilimler alanında uzun süredir ele alınan ancak çoğu zaman tek başına olma ya da sosyal izolasyon kavramlarıyla eş tutulan bir olgudur. Oysa çağdaş kuramsal yaklaşımlar, yalnızlığın nesnel sosyal koşullardan ziyade bireyin kendi sosyal ilişkilerine yönelik öznel değerlendirmeleri temelinde şekillendiğini ortaya koymaktadır. Bu bağlamda yalnızlık, bireyin arzuladığı ilişki düzeyi ile mevcuttaki sosyal ilişkilerinin niceliksel ve niteliksel özellikleri arasında algıladığı uyumsuzluğun meydana getirdiği olumsuz bir deneyim olarak ifade edilebilmektedir (Russell, Peplau & Cutrona, 1980; Gierveld, Tilburg & Dykstra, 2006). Yalnızlığın ayırt edici özelliklerinden biri, onun doğrudan sosyal izolasyonla örtüşmemesidir. Sosyal izolasyon, bireyin sahip olduğu sosyal bağların sayısı ve sıklığı gibi nesnel göstergelere işaret ederken; yalnızlık, bu ilişkilerin birey açısından yeterli ve tatmin edici olup olmadığına ilişkin öznel bir değerlendirmeyi ifade etmektedir. Bu nedenle sosyal olarak izole bireyler her zaman yalnız hissetmeyebilirken, geniş sosyal ağlara sahip bireyler de yoğun yalnızlık yaşayabilmektedir (Gierveld, 1998; Gierveld vd., 2006). Bu durum, yalnızlığın bireysel beklentiler, normlar ve ilişki standartlarıyla yakından ilişkili olduğunu göstermektedir.

Alanyazında yalnızlık, ağırlıklı olarak olumsuz ve rahatsız edici bir duygusal durum olarak ele alınmaktadır. Araştırmalar, yalnızlığın kaygı ve depresyon gibi diğer olumsuz duygulanım durumlarıyla ilişkili olduğunu; ancak kavramsal ve ölçümsel olarak bu yapılardan ayrıştığını ortaya koymuştur (Russell, 1980; Russell vd., 1984). Bu bulgular, yalnızlığın başlı başına ele alınması gereken özgün bir psikolojik deneyim olduğunu desteklemektedir. Yalnızlığın çok boyutlu yapısını sistematik biçimde ele alan etkili kuramsal yaklaşımlardan biri Weiss'in tipolojisidir. Weiss, yalnızlığı duygusal yalnızlık ve sosyal yalnızlık olmak üzere iki temel boyutta ele almıştır. Duygusal yalnızlık, birey için yakın ve güven verici bir bağlanma figürünün yoksunluğundan kaynaklanırken; sosyal yalnızlık, bireyin kendisini ait hissedebileceği daha geniş bir sosyal ağı eksikliği ile ilişkilidir (Weiss, 1973; Russell vd., 1984; DiTommaso & Spinner, 1997). Bu ayrım, yalnızlık deneyiminin tek tip olmadığını ve farklı ilişki türlerinin farklı psikolojik ihtiyaçları karşıladığını ortaya koymaktadır. Weiss'in yaklaşımının temelinde, bireylerin sosyal ilişkiler vasıtasıyla elde ettikleri ilişki işlevler konumlandırılmaktadır. Bağlanma, birey tarafından hissedilen sosyal bütünleşme, değer görme ve destek gibi işlevlerin eksikliği, farklı yalnızlık biçimlerini tetikleyebilmektedir. Bu çerçevede yalnızlık, belirli bir ilişkinin yokluğundan çok, bireyin ilişkilerinden beklediği işlevlerin karşılanmamasına

verdiği kişisel bir tepki olarak değerlendirilebilmektedir (DiTommaso & Spinner, 1997; Russell vd., 1984).

Benzer şekilde bazı yaklaşımlar, yalnızlığın yalnızca mevcut ilişki durumuyla değil, bireyin bu durumu nasıl anlamlandırıldığıyla da yakından ilişkili olduğunu vurgulamaktadır. Gierveld (1998), yalnızlığın bireyin ilişki eksikliğini nasıl algıladığı, bu durumun değiştirilebilirliğine ilişkin inançları ve buna eşlik eden duygusal tepkilerle birlikte ele alınması gerektiğini belirtmektedir. Bu bakış açısı, yalnızlığın durağan bir durumdan öte, bilişsel ve duygusal süreçlerle şekillenen dinamik bir deneyim olduğunu göstermektedir. Aynı biçimde, daha güncel çalışmalar da yalnızlığı sadece öznel bir duygu durumu olarak değil, aynı zamanda bireyin bilişsel, davranışsal ve fizyolojik süreçlerini etkileyen düzenleyici bir mekanizma olarak ele almaktadır. Hawkey ve Cacioppo (2010), yalnızlığı algılanan sosyal izolasyonla eşdeğer görerek, bu durumun bireyde çevreye yönelik artmış bir tehdit algısı ve sosyal etkileşimlere karşı aşırı duyarlılık yarattığını ileri sürmektedir. Bu bağlamda, yalnızlığın bireyin sosyal ortamlardaki davranışlarını ve deneyimlerini yeniden biçimlendiren bir süreç olduğu ifade edilebilir.

2.2. Yalnız Yemek Yeme Davranışı

Kavramsal olarak çok boyutlu bir yapıya sahip olan yalnız yemek yeme davranışı, gündelik yaşamda giderek daha görünür hâle gelmektedir. Alanyazında bu davranış çoğu zaman bireyin ruhsal yalnızlığıyla doğrudan ilişkilendirilmiş olsa da, güncel çalışmalar yalnız yemek yemenin her durumda yalnızlık deneyiminin bir yansıması olmadığını ortaya koymaktadır. Bu nedenle bu çalışmada yalnız yemek yeme davranışı, bireyin psikolojik yalnızlığından ziyade yeme eyleminin sosyal bağlamı üzerinden ele alınmakta, özellikle alanyazında sıkça kullanılan “eating alone (tek başına yeme)” ve “solo dining (restoranda tek başına yeme)” kavramlarının ayrımı kapsamında ilenmektedir.

Alanyazında eating alone (tek başına yeme) kavramı genellikle bireyin evde, iş yerinde ya da kamusal alanda, herhangi bir sosyal etkileşim beklentisi olmaksızın tek başına yemek yemesini ifade etmektedir. Bu kullanımda vurgu, yeme eyleminin sosyal boyutunun zayıflığına ya da yokluğuna yöneliktir. Özellikle ev içi bağlamda ya da gündelik rutinler içerisinde gerçekleşen tek başına yeme pratikleri, çoğu çalışmada zaman kısıtı, program uyumsuzluğu, yoğun yaşam temposu ya da birlikte yemek yiyebilecek birinin bulunmaması gibi durumsal nedenlerle açıklanmaktadır (Pliner & Bell, 2009; Lee vd., 2020). Bu çerçevede tek başına yemek yiyenler, çoğu zaman tercihten ziyade koşulların dayattığı bir davranış olarak ele alınmaktadır. Buna karşılık solo dining (restoranda tek başına yeme) kavramı, daha dar ve bağlamsal bir anlama

sahiptir. Bu kavram, bireyin kamusal bir mekânda özellikle restoranda tek başına yemek yemeyi bilinçli olarak seçmesi ya da bu durumu olağan bir tüketim davranışı olarak deneyimlemesini ifade etmektedir. Her ve Seo'nun (2018: 16) vurguladığı üzere restoranda tek başına yeme, evde tek başına yemekten farklı olarak, başkalarının varlığının farkında olduğu bir sosyal ortamda gerçekleşir ve bu nedenle diğer tüketicilerin varlığı, mekânsal düzenleme ve algılanan sosyal normlar gibi unsurlardan etkilenir. Bu ayrım, yalnız yemek yeme davranışının psikolojik yalnızlıkla otomatik olarak eşleştirilemeyeceğini göstermektedir. Nitekim Chang (2020), restoranda tek başına yemek yeme davranışının bazı kültürel bağlamlarda nötr hatta olumlu duygularla ilişkilendirilebildiğini; bazı bireyler için ise tamamen işlevsel ve sıradan bir tüketim pratiği hâline geldiğini ortaya koymaktadır. Benzer biçimde Kore ve Çin bağlamında yapılan çalışmalar, genç kuşakların restoranda tek başına yemek yemeyi daha fazla normalize ettiğini ve bu durumu bireysel zaman yönetimi, özgürlük ve kişisel alan ihtiyacıyla ilişkilendirdiğini göstermektedir (Lee vd., 2020; Choi vd., 2022).

Restoranda tek başına yemek yeme alanyazını, bu davranışın sadece yalnız olma hâliyle değil, aynı zamanda başkalarıyla dolaylı birlikte olma deneyimiyle de ilişkili olduğunu ortaya koymaktadır. Restoranda tek başına yemek yiyen birey, fiziksel olarak yalnız olsa da sosyal bir ortamın parçasıdır; diğer müşterileri gözlemler, mekânın atmosferine dâhil olur ve kamusal bir tüketim deneyimi yaşar. Bu yönüyle restoranda tek başına yeme, mutlak bir sosyal kopuştan öte, yalnız olma hali ve birliktelik arasında konumlanan hibrit bir pratik olarak değerlendirilebilmektedir (Koponen & Mustonen, 2020). Bu sosyal bağlam, restoranda tek başına yemek deneyiminin başkalarının varlığından güçlü biçimde etkilenmesine neden olmaktadır. Her ve Seo (2018), restorandaki diğer tüketicilerin çoğunlukla grup hâlinde mi yoksa tek başına mı yemek yediğinin, bireylerin restoranda tek başına yeme niyetlerini belirgin biçimde etkilediğini ifade etmektedir. Benzer şekilde Choi ve arkadaşları (2022), restoranda tek başına yemek yiyen diğer müşterilerle duygusal uyumun, tek başına yemek yeme deneyiminin değerlendirilmesinde önemli bir rol oynadığını ortaya koymaktadır.

Özetle yalnız yemek yeme davranışı, eating alone (tek başına yeme) ve solo dining (restoranda tek başına yeme) ayrımı üzerinden ele alındığında, tek tip bir olgu olmaktan uzaklaşmakta; bağlama, mekâna ve bireyin yeme eylemini nasıl anlamlandırdığına bağlı olarak farklı deneyimsel anlamlar kazanmaktadır. Bu çalışmada yalnız yemek yeme davranışı, restoran bağlamında gerçekleşen yemek deneyimi ekseninde ele alındığından, kavramsal olarak solo dining yaklaşımı temel alınmaktadır. Bu doğrultuda inceleme, bireyin psikolojik yalnızlık durumundan ziyade, yeme eyleminin kamusal ve sosyal bir ortamda nasıl deneyimlendiğine odaklanmaktadır.

2.3. Restoranda / Dışarıda Yemek Deneyimi

Deneyim kavramı, bireyin belirli bir olaya ya da faaliyete aktif katılımı yoluyla anlam, bilgi ve değerlendirme geliştirmesini ifade etmektedir (Roth & Jornet, 2014). Bu çerçevede yemek, yalnızca fizyolojik bir ihtiyacın karşılanmasına indirgenemeyen; yeme eyleminin gerçekleştiği ortam, bu ortamda kurulan etkileşimler ve bireyin öznel değerlendirmeleriyle birlikte şekillenen deneyimsel bir faaliyetdir (Johns & Kivela, 2001). Dışarıda yemek yeme, ev içi yeme pratiklerinden farklı olarak, bireyin gündelik yaşam rutininin dışına çıktığı; belirli bir ücret karşılığında başkaları tarafından hazırlanan yiyecek ve içecekleri tükettiği ve sosyal etkileşimlerin daha görünür hâle geldiği bir süreci ifade etmektedir (Warde & Martens, 2000).

Yemek deneyiminin anlaşılmasında öne çıkan yaklaşımlardan biri, deneyimi oluşturan bileşenlere odaklanan modellerdir. Bu modellerde yiyecek ve içecekler deneyimin merkezinde yer almakla birlikte, tek başına yeterli görülmemektedir. Restoranın fiziksel ortamı, iç tasarımı, atmosferi, sunulan hizmetin kalitesi, sosyal etkileşimler ve bireyin yeme eylemini başkalarıyla birlikte ya da tek başına gerçekleştirmesi gibi unsurlar, deneyimi doğrudan etkileyen temel bileşenler arasında değerlendirilmektedir (Andersson & Mossberg, 2004; Pettersson & Fjellström, 2007; Özdemir, 2010). Bu bağlamda restoranda ya da dışarıda yemek deneyimi; yiyecek ve içeceklerin ötesinde, fiziksel ortam, atmosfer, hizmet ve sosyal etkileşimlerin bütünleştiği çok boyutlu bir deneyimsel yapı olarak ele alınmaktadır (Gustafsson, 2004; Andersson & Mossberg, 2004).

Bu bütüncül yaklaşım, yemek deneyiminin yalnızca neyin tüketildiğiyle değil, nasıl, nerede ve hangi sosyal bağlamda tüketildiğiyle de yakından ilişkili olduğunu ortaya koymaktadır. Dolayısıyla yemek deneyimi, bireyin yeme eylemini nasıl algıladığını ve değerlendirdiğini belirlediği gibi, yalnız yemek yeme davranışının restoran bağlamında nasıl deneyimlendiğini anlamak için de temel bir kavramsal zemin sunmaktadır. Bu noktadan hareketle, bir sonraki bölümde yalnız yemek yeme davranışı, restoran ortamında gerçekleşen bir deneyim olarak ele alınacaktır.

2.4. Restoran Bağlamında Yalnız Yemek Yeme Deneyimi

Yalnız yemek yeme eylemi, restoran gibi kamusal ve sosyal normların güçlü biçimde hissedildiği mekânlarda gerçekleştiğinde, ev içi ya da gündelik rutinler kapsamında deneyimlenen tek başına yeme pratiklerinden belirgin biçimde ayrılmaktadır. Restoran bağlamı, yalnız yemek yeme eylemini sadece bireysel bir tüketim eylemi olmaktan çıkararak; sosyal normlar, diğer müşterilerin varlığı, mekânsal düzenlemeler ve hizmet etkileşimleriyle şekillenen çok boyutlu bir deneyim hâline getirmektedir. Bu nedenle restoranlarda yalnız

yemek yeme, bireyin fiziksel olarak tek başına olmasının ötesinde, kamusal görünürlük ve sosyal değerlendirme süreçleriyle iç içe geçen özgün bir deneyim alanı olarak ele ifade edilebilmektedir (Aslantürk & Unur, 2021; Jonsson & Ekström, 2009). Alanyazın, restoranlarda yalnız yemek yeme deneyiminin güçlü biçimde sosyal bağlama duyarlı olduğunu ortaya koymaktadır. Diğer müşterilerin varlığı, bu müşterilerin grup hâlinde mi yoksa tek başına mı yemek yediği ve mekânsal yakınlık düzeyi, yalnız yemek yeme deneyiminin değerlendirilmesinde belirleyici rol oynamaktadır. Özellikle grup hâlinde yemek yiyen müşterilerin yoğun olduğu ortamlarda, tek başına yemek yiyen bireylerin rahatsızlık, görünürlük ve dışlanmışlık hissi yaşayabildikleri; buna karşılık diğer yalnız müşterilerin varlığının bu deneyimi görece olumlu etkileyebildiği gösterilmektedir (Hwang vd., 2018; Han, 2017). Bu bulgular, yalnız yemek yeme deneyiminin mutlak bir yalnızlık hâli değil, başkalarıyla kurulan dolaylı ilişkiler üzerinden anlam kazanan bir durum olduğunu göstermektedir.

Restoranın fiziksel çevresi ve mekânsal düzenlemeleri de yalnız yemek yeme deneyiminin temel belirleyicileri arasındadır. Masa aralıkları, bireye özel kullanım alanları ve mekânsal sınırların algılanma biçimi, tek başına yemek yiyen bireylerde mekâna yönelik sahiplenme duygusunu ve buna bağlı olarak memnuniyet düzeyini etkileyebilmektedir. Yeterli mekânsal mesafenin sağlandığı ortamlarda yalnız yemek yeme deneyiminin daha rahat ve olumlu değerlendirildiği; buna karşılık rahatsız edici bakışlar ve sınır ihlallerinin deneyimi olumsuzlaştırdığı ortaya konmuştur (Moon vd., 2020). Bu deneyimin bir diğer önemli boyutu, restoranın hizmet ortamı ve etkileşimsel yapısıdır. Çalışanların tutumları, hizmet sunum biçimi ve diğer müşterilerin tepkileri, yalnız yemek yiyen bireylerin duygusal deneyimlerini doğrudan etkilemektedir. Özellikle çalışanların adil ve duyarlı davranışlarının olumlu duyguları desteklediği; buna karşılık olumsuz müşteri tepkilerinin ve adaletsiz etkileşimlerin rahatsızlık ve olumsuz duyguları artırdığı gözlemlenmektedir (Im & Seo, 2023; Aslantürk & Unur, 2021). Bu bağlamda restoran deneyimi, yalnız yemek yiyen bireyler için yalnızca yemeğin kalitesiyle değil, sosyal etkileşimlerin niteliğiyle de şekillenmektedir.

Bazı araştırmalarda yalnız yemek yeme bireyler için; özgürlük, rahatlama, yemeğe odaklanma ve kendine zaman ayırma gibi olumlu deneyimsel çıktılarla ilişkilendirilmektedir (Bocanegra vd., 2022; Koponen & Mustonen, 2020). Bu çalışmalar, yalnız yemek yemenin birlikte yeme pratiğinin bir eksikliği olarak değil, kendine özgü estetik ve deneyimsel niteliklere sahip ayrı bir tüketim pratiği olarak ele alınması gerektiğini vurgulamaktadır. Ancak bu olumlu deneyimlerin kültürel ve zamansal bağlamlara göre farklılaştığı da görülmektedir. Özellikle kolektivist kültürlerde ve akşam saatlerinde gerçekleşen yalnız yemek yeme deneyimleri, sosyal normlara ilişkin beklentilerin daha yoğun hissedilmesi

nedeniyle rahatsızlık duygusuyla daha sık ilişkilendirilmektedir. Kadınların yalnız yemek yeme deneyimlerinin, toplumsal cinsiyet normları ile yeme eyleminin hangi zamanlarda ve hangi mekânlarda uygun kabul edildiğine ilişkin algılar nedeniyle daha kırılgan olduğu alanyazında vurgulanmaktadır (Lahad & May, 2017; Jonsson & Ekström, 2009). Buna karşılık, yalnız yemek yemenin daha yaygın ve normal kabul edildiği bağlamlarda sosyal damgalanmanın zayıfladığı ve deneyimin daha olumlu algılandığı görülmektedir (Choi vd., 2020).

3. Yöntem

Bu çalışma, restoran bağlamında yalnız yemek yeme deneyimini kavramsal olarak tartışmayı amaçlayan, nitel araştırma yaklaşımı çerçevesinde yürütülmüş alanyazın temelli bir inceleme olarak tasarlanmıştır. Araştırma sürecinde, alanyazında yer alan kuramsal ve ampirik çalışmalar kavramsal analiz yoluyla değerlendirilmiştir. Alanyazın taraması, belirli bir tarih aralığına bağlı kalmaksızın Scopus, Web of Science, ProQuest ve Google Scholar gibi uluslararası akademik veri tabanları üzerinden gerçekleştirilmiştir. Tarama sürecinde “yalnız/tek başına yemek deneyimi”, “yalnız/tek başına yemek yeme”, “solo dining”, “solo dining experience” ve “eating alone”, gibi anahtar kavramlar esas alınmıştır. Çalışmaların seçiminde, restoran bağlamında yalnız yemek yeme davranışını ele alan, deneyimsel, sosyal, mekânsal ya da davranışsal boyutlara odaklanan ve konuya kavramsal ya da ampirik düzeyde katkı sunan çalışmalar dikkate alınmıştır. Buna karşılık, yalnız yemek yeme olgusunu doğrudan ele almayan veya deneyim boyutunu dışlayan çalışmalar kapsam dışında bırakılmıştır. Seçilen çalışmalar, içerik odaklı nitel analiz yaklaşımıyla incelenmiş; tekrar eden temalar, ele alınan değişkenler ve ulaşılan temel bulgular karşılaştırmalı olarak değerlendirilmiştir. Bu değerlendirme sürecinde alanyazında öne çıkan yaklaşımlar sistematik biçimde yapılandırılarak, restoran bağlamında yalnız yemek yeme deneyiminin hangi boyutlar üzerinden ele alındığı ve bu deneyimin nasıl anlamlandırıldığı kavramsal bir model üzerinden aktarılmaya çalışılmıştır.

4. Bulgular

Restoranlarda yalnız yemek yeme deneyimi, yalnızca deneyimsel değil, aynı zamanda davranışsal çıktılar açısından da farklılaşmaktadır. Yiyecek kalitesi, hizmet kalitesi ve fiziksel çevre unsurları memnuniyeti olumlu etkilerken; yeniden ziyaret niyeti üzerinde özellikle yiyecek kalitesinin belirleyici olduğu ortaya konmuştur (Bae vd., 2018). Bununla birlikte, dolaylı müşteri-müşteri etkileşimlerinin ve restoran imajının, yalnız yemek yiyen bireylerde davranışsal niyetler üzerinde farklı biçimlerde etkili olduğu gösterilmektedir (Han, Jiang vd., 2022). Son olarak, alanyazını bütüncül biçimde değerlendiren

çalışmalar, restoranlarda yalnız yemek yeme deneyiminin tek boyutlu bir olgu olmadığını; bireysel güdüler, restoran ortamı, sosyal çevre ve kültürel normların etkileşimiyle şekillenen çok boyutlu bir yapı sunduğunu ortaya koymaktadır (Huang vd., 2025).

Alanyazın taraması kapsamında elde edilen, restoranlarda yalnız yemek yeme deneyimine ilişkin çalışmaların farklı değişkenlere ve bağlamlara odaklandığını; deneyimin tek bir çerçeveye açıklanamayacak ölçüde çeşitlendiğini göstermektedir. Bu çeşitliliği görünür kılmak amacıyla, restoranlar bağlamında yalnız yemek yeme deneyimini ele alan çalışmalar, odak noktaları, bağlamsal unsurları ve ulaştıkları temel bulguları doğrultusunda Tablo 1’ de sistematik biçimde sunulmaktadır. Tabloda yer alan çalışmalar; restoranda yalnız yemek yeme deneyimini kimi zaman davranışsal niyetler ve memnuniyet, kimi zaman kamusal görünürlük ve sosyal normlar, kimi zaman ise fiziksel çevre, mekânsal düzenlemeler ve kültürel bağlamlar üzerinden ele almaktadır. Bu yönüyle tablo, alanyazındaki çalışmalar bağlamında restoranlarda yalnız yemek yeme deneyiminin çok boyutlu yapısını bütüncül biçimde ortaya koymaktadır.

Tablo 1. Restoranda Yalnız Yemek Yeme Kapsamındaki Çalışmalar

Çalışma	Odak	Sonuç
1.Koay vd., 2025	Çalışmada, tüketicilerin tek başına dışarıda yeme niyetini açıklamak amacıyla Planlı Davranış Teorisi temel alınmış; tutumlar, öznel normlar ve algılanan davranışsal kontrol ile eğlence ve ekonomik gerekçeler gibi motivasyonların tek başına yemek yeme niyeti üzerindeki etkileri incelenmiştir. Ayrıca tek başına yemek yiyen bireyler motivasyonlarına göre tüketici profillerine ayrılmıştır	Sonuçlar, tek başına yemek yeme niyetini anlamlı biçimde etkileyen temel unsurun tutumlar olduğunu; sosyal normlar ve algılanan davranışsal kontrolün ise belirleyici olmadığını göstermektedir. Eğlence ve ekonomik gerekçeler, tek başına yemek yemeye yönelik olumlu tutumların oluşmasında öne çıkan motivasyonlar olarak belirlenmiştir. Ayrıca bireylerin motivasyonlarına göre haz odaklılar, ekonomik odaklılar, sosyalleşme odaklılar ve rahatlama odaklılar olmak üzere dört farklı tek başına yemek yiyen tüketici profili tanımlanmıştır.
2.Huang vd., 2025	Çalışmada, tek başına dışarıda yeme davranışına ilişkin alan yazını sistematik biçimde haritalandırmayı amaçlamaktadır. Araştırma; tek başına yeme niyetini etkileyen güdüler, restoran ortamında deneyimi şekillendiren unsurlar ve bu deneyimin duygusal, bilişsel, davranışsal ve iyilik hâliyle ilişkili sonuçlarını, üç aşamalı hizmet tüketimi modeli (ön satın alma – hizmet karşılaşması – sonrası) çerçevesinde bütüncül olarak ele almaktadır	Bulgular, tek başına dışarıda yemenin tek boyutlu bir olgu olmadığını; işlevsel ve hazzal güdüler, restoranın fiziksel ve sosyal ortamı ile teknolojik unsurların deneyimi birlikte şekillendirdiğini göstermektedir. Tek başına yemek yeme deneyimi, bir yandan özgürlük ve rahatlama gibi olumlu duygular üretirken, diğer yandan yalnızlık, rahatsızlık ve uzun vadede psikolojik iyi oluş üzerinde olumsuz etkiler doğurabilmektedir. Çalışma ayrıca, mevcut alanyazının büyük ölçüde nicel yöntemlere dayandığını ve kültürel bağlamlar arası karşılaştırmalar ile uzun dönemli etkilerin yeterince ele alınmadığını ortaya koymaktadır.

3.Im ve Seo, 2023	Bu çalışmada, restoran deneyim ortamının (experienscape) tek başına yemek yiyen bireylerin duyguları ve yemek deneyimi memnuniyeti üzerindeki etkisi incelenmiş; çalışanların etkileşimsel adaleti, diğer müşterilerin tepkileri, yiyeceklerin duyuşal özellikleri ve restoran atmosferinin bu süreçteki rolleri ele alınmıştır. Ayrıca kamusal öz-bilinç ve tek başına yemek yeme istekliliğinin bu ilişkilerdeki düzenleyici etkisine odaklanılmıştır.	Araştırma bulguları, yiyeceklerin duyuşal özelliklerinin hem olumlu hem olumsuz duyguları etkileyen en güçlü unsur olduğunu; çalışanların adil olmayan davranışları ile diğer müşterilerin olumsuz tepkilerinin ise özellikle olumsuz duyguları artırdığını göstermektedir. Restoran atmosferinin olumlu duygular üzerindeki etkisi, düşük kamusal öz-bilinç düzeyine sahip bireylerde daha belirgin bulunmuştur. Ayrıca tek başına yemek yeme istekliliği yüksek olan bireylerde, duyuşal deneyimin olumlu duygular üzerindeki etkisinin daha güçlü olduğu ortaya konmuştur.
4.Han, Jiang vd., 2022	Araştırmada, restoranlarda dolaylı müşteri-müşteri etkileşimlerinin (diğer müşterilerin varlığı, davranışları ve gözlemlenen etkileşimler) yemek deneyimi ve davranışsal niyetler üzerindeki etkisi incelenmiş; bu etkilerin tek başına yemek yiyen bireyler ile birlikte yemek yiyen bireyler arasında nasıl farklılaştığı ele alınmıştır. Çalışma, özellikle restoran deneyimsel değerinin ve restoran imajının bu ilişkideki rolüne odaklanmaktadır.	Araştırma sonuçları, dolaylı müşteri-müşteri etkileşimlerinin deneyimsel değerin tüm boyutlarını olumlu etkilediğini ve bu etkinin restoran imajı aracılığıyla yeniden ziyaret ve ağızdan ağıza iletişim niyetlerine yansımalarını göstermektedir. Ayrıca fiziksel çevreye ilişkin estetik algıların davranışsal niyetler üzerindeki etkisinin yalnızca birlikte yemek yiyen bireyler için anlamlı olduğu, buna karşılık tek başına yemek yiyen bireyler için estetiğin belirleyici bir unsur olmadığı ortaya konmuştur.
5.Asiantürk ve Unur, 2021	Bu çalışmada, restoran ve benzeri yiyecek-içecek işletmelerinde dışarıda tek başına yemek yeme olgusu ele alınmış; bireylerin bu deneyimi nasıl algıladıkları, deneyim sırasında yaşadıkları duygular ve algılanan sosyal yargıların yalnızca yemek yeme deneyimi üzerindeki etkileri incelenmiştir. Ayrıca yiyecek-içecek işletmelerinin yalnızca yemek yiyen müşterilere yönelik değerlendirmeleri çalışma kapsamında ele alınmıştır.	Araştırma sonuçları, bireylerin büyük çoğunluğunun dışarıda tek başına yemek yemeyi zorunluluktan kaynaklanan bir durum olarak deneyimlediğini ve bu deneyimin sıklıkla rahatsızlık, sıkılma ve algılanan olumsuz sosyal değerlendirmelerle ilişkilendiğini ortaya koymaktadır. Ayrıca yiyecek-içecek işletmelerinin yalnızca yemek yiyen müşterilere yönelik belirgin bir farkındalık ve özel uygulama geliştirmedeği belirlenmiştir.
6.Moon vd., 2020	Bu çalışmada, restoranlarda tek başına yemek yiyen bireylerin deneyiminin algılanan mekânsal sahiplenme (perceived territoriality) üzerinden nasıl şekillendiği incelenmiştir. Araştırma, masa aralığı ve bireye özel kullanım gibi fiziksel sınırlar ile mekâna aidiyet ve diğer müşterilerin bakışları gibi psikolojik sınırların, tek başına yemek yeme memnuniyeti ve yeniden ziyaret niyeti üzerindeki etkilerine odaklanmaktadır.	Bulgular, restoranlarda yeterli masa aralığı ve bireye özel kullanım olanaklarının algılanan mekânsal sahiplenmeyi artırdığını; bunun da tek başına yemek yeme memnuniyeti ve yeniden ziyaret niyeti üzerinde güçlü ve olumlu etkiler yarattığını göstermektedir. Buna karşılık, diğer müşterilerden gelen rahatsız edici bakışlar algılanan sahiplenmeyi azaltmaktadır. Ayrıca, gastronomi ve kolaylık odaklı motivasyonların, psikolojik sınırların etkisini farklı biçimlerde güçlendirdiği ortaya konmuştur.

7.Hwang vd., 2020	Mevcut çalışmada, restoranlarda tek başına yemek yiyen bireylerin menüye yönelik tutumlarının, sosyal kalabalıklık, menüde kullanılan tanıtım ipuçları (popülerlik ve kıtlık/sınırlı süre için) ve algılanan güç düzeyi etkileşimi çerçevesinde nasıl şekillendiği incelenmiştir. Çalışma, tek başına yemek yeme bağlamında sosyal çevresel ipuçlarının karar verme üzerindeki rolüne odaklanmaktadır.	Araştırma sonuçları, algılanan güç düzeyi düşük olan bireylerin kalabalık restoran ortamlarında popülerlik ipuçları içeren menülere daha olumlu tutum geliştirdiklerini, buna karşılık kıtlık ipuçlarının tutumlar üzerinde anlamlı bir fark yaratmadığını göstermektedir. Algılanan güç düzeyi yüksek bireylerin ise sosyal kalabalıklık ve menüdeki tanıtım ipuçlarından bağımsız olarak benzer tutumlar sergiledikleri ortaya konmuştur. Bulgular, tek başına yemek yeme deneyiminde aidiyet ihtiyacının karar süreçlerinde belirleyici bir rol oynadığını göstermektedir.
8.Brown vd., 2020	Araştırmada, yalnız seyahat eden bireylerin restoranlarda tek başına yemek yeme deneyimleri ele alınmış; özellikle bu deneyimin yarattığı rahatsızlık duygusu, algılanan sosyal damgalanma ve bireylerin bu durumla başa çıkma stratejileri incelenmiştir. Çalışma, tek başına yemek yemenin restoran bağlamında nasıl deneyimlendiğine ve bu deneyimin sosyal boyutlarına odaklanmaktadır.	Sonuçlar, bireylerin yalnız seyahat etmeyi çoğunlukla olumlu değerlendirmelerine karşın, restoranlarda tek başına yemek yemenin özellikle akşam saatlerinde rahatsızlık ve görünürlük hissi yarattığını göstermektedir. Algılanan sosyal yargıların bu rahatsızlığı artırdığı; bireylerin kitap, telefon gibi araçlar kullanarak ya da yeme süresini kısaltarak bu durumu yönetmeye çalıştıkları belirlenmiştir. Ayrıca çalışma, restoranların yalnız yemek yiyen bireyler için daha kapsayıcı fiziksel ve sosyal düzenlemeler geliştirmesinin deneyimi iyileştirebileceğini ortaya koymaktadır.
9.Choi vd., 2020	Çalışmada, Çin restoranları bağlamında tek başına yemek yeme olgusu ele alınmış; tek başına yemek yemenin motivasyonları, davranışsal özellikleri ve deneyimsel boyutları, sosyo-kültürel bağlam dikkate alınarak incelenmiştir. Çalışma, özellikle kamusal bir mekân olan restoranda tek başına yemek yeme deneyiminin nasıl anlamlandırıldığına odaklanmaktadır.	Araştırma sonuçları, tek başına yemek yemenin Macao örneğinde büyük ölçüde olumlu algılandığını ve bu deneyimin özgürlük, esneklik ve yemeğe odaklanma gibi olumlu duygularla ilişkilendirildiğini göstermektedir. Bulgular ayrıca, tek başına yemek yeme deneyiminin kültürel bağlama göre farklılaştığını ve yaygınlığın arttığı bağlamlarda sosyal damgalanmanın zayıfladığını ortaya koymaktadır.
10.Her, 2020	Bu tez çalışmasında, restoranlarda tek başına yemek yiyen bireylerin motivasyonları, tercihleri ve davranışsal niyetleri ele alınmış; tek başına yemek yeme bağlamının menü seçimi, hizmet biçimi tercihleri ve restoran özelliklerine yönelik algılar üzerindeki etkileri birlikte yemek yeme durumu ile karşılaştırmalı olarak incelenmiştir. Ayrıca restoranların tek başına yemek yiyen bireyler için ne ölçüde "uyumlu" bir deneyim sunduğunu değerlendirmeye yönelik bir ölçme aracı geliştirilmiştir.	Sonuçlar, tek başına yemek yiyen bireylerin restoran deneyimlerinde daha işlevsel ve amaç odaklı bir tüketim yönelimi sergilediklerini; bu bireylerin sağlıklı menü seçeneklerine, dikkat çekmeyen oturma düzenlerine ve uygun hizmet etkileşimine daha fazla önem verdiklerini ortaya koymaktadır. Ayrıca geliştirilen ölçek, restoranların tek başına yemek yiyen bireyler için deneyimi kolaylaştırıcı unsurları sistematik biçimde değerlendirmeye olanak tanımakta ve bu müşteri grubunun beklentilerinin birlikte yemek yiyen bireylerden anlamlı biçimde farklılaştığını göstermektedir.

11.Koponen ve Mustonen, 2020	Bu çalışma, restoranlarda tek başına yemek yeme pratiğini, yemeğin estetikleşmesi ve birlikte yeme (kommensalite) kavramının dönüşümü bağlamında ele almaktadır. Araştırma, tek başına yemek yemenin yalnızca bireysel bir eylem değil; estetik deneyim, kent yaşamı ve benzer ilgi alanlarına sahip tüketiciler arasında ortaya çıkan yeni toplumsallık biçimleriyle nasıl iç içe geçtiğine odaklanmaktadır.	Bulgular, tek başına dışarıda yemenin estetik yoğunlaşma, özgürlük ve kendine zaman ayırma gibi nedenlerle tercih edildiğini; ancak bu deneyimin tamamen “yalnız” bir pratik olmadığını göstermektedir. Tek başına yemek yiyen bireyler, restoran personeliyle kurulan etkileşimler, benzer ilgi ve zevklere sahip diğer müşterilerin varlığı ve dijital paylaşımlar aracılığıyla alternatif bir birlikte yeme biçimi deneyimlemektedir. Çalışma, tek başına yeme pratiğinin geleneksel birlikte yeme anlayışının yerini almak yerine, onu dönüştüren ve çeşitlendiren bir deneyim biçimi sunduğunu ortaya koymaktadır.
12.Hwang vd., 2018	Bu çalışmada, restoranlarda tek başına yemek yeme deneyiminin, masa aralığı (mekânsal mesafe), diğer müşterilerin yalnız ya da birlikte yemek yeme durumu ve bireylerin algıladıkları güç düzeyi bağlamında nasıl şekillendiği incelenmiştir. Çalışma, tek başına yemek yeme deneyiminin kamusal alanda diğer müşterilerin varlığından nasıl etkilendiğine odaklanmaktadır.	Araştırma sonuçları, tek başına yemek yiyen bireylerin deneyiminin, yakın çevrede bulunan müşterilerin kimliğine ve mekânsal yakınlığa bağlı olarak anlamlı biçimde değiştiğini göstermektedir. Yakın mesafede bulunan diğer yalnız müşteriler deneyimi olumlu etkilerken, birlikte yemek yiyen grupların varlığı deneyimi olumsuz yönde etkileyebilmektedir. Ayrıca algılanan güç düzeyi yüksek olan bireylerin sosyal çevreden daha az etkilendiği, güç algısı düşük bireylerin ise mekânsal mesafeye daha duyarlı olduğu ortaya konmuştur.
13.Bae vd., 2018	Bu çalışmada, restoranda tek başına yemek yiyen bireylerin algıladıkları yiyecek kalitesi, hizmet kalitesi ve fiziksel çevre kalitesinin memnuniyet ve yeniden ziyaret etme niyeti üzerindeki etkileri incelenmiştir. Çalışma, restoran özelliklerinin tek başına yemek yeme deneyimi bağlamında nasıl değerlendirildiğine odaklanmaktadır.	Araştırma bulguları, yiyecek, hizmet ve fiziksel çevre kalitesinin tek başına yemek yiyen bireylerin memnuniyetini olumlu yönde etkilediğini; ancak yeniden ziyaret etme niyeti üzerinde doğrudan etkisi olan unsurun yalnızca algılanan yiyecek kalitesi olduğunu göstermektedir. Ayrıca memnuniyetin, restoran özellikleri ile yeniden ziyaret etme niyeti arasındaki ilişkide aracı rol oynadığı belirlenmiştir.
14.Lahad ve May, 2017	Çalışmada, restoranlarda tek başına yemek yeme pratiği, kamusal alanlarda aidiyet, toplumsal cinsiyet ve zamansal normlar çerçevesinde ele alınmıştır. Çalışma, özellikle kadınların tek başına yemek yeme deneyimlerinin günün farklı zamanlarında nasıl anlamlandırıldığını ve kamusal mekânda “uygunluk” algısının nasıl üretildiğini incelemektedir.	Araştırma sonuçları, tek başına yemek yemenin özellikle akşam saatlerinde kadınlar için sosyal normlara aykırı bir durum olarak algılandığını ve bu durumun artan görünürlük, rahatsızlık ve dışlanmışlık hissi yarattığını göstermektedir. Buna karşılık gündüz saatlerinde tek başına yemek yeme, daha kabul edilebilir ve daha az sorunlu bir pratik olarak deneyimlenmektedir. Çalışma, tek başına yemek yeme deneyiminin yalnızca mekânsal değil, aynı zamanda zamansal olarak da koşullandığını ve aidiyet duygusunun “doğru yerde, doğru zamanda” bulunma algısıyla yakından ilişkili olduğunu ortaya koymaktadır.

15.Han, 2017	Bu tez çalışmasında, Güney Kore bağlamında restoranlarda tek başına yemek yiyen bireylerin yemek deneyimini şekillendiren unsurlar bütüncül bir bakış açısıyla ele alınmış; fiziksel çevre, çalışanlarla etkileşim, diğer müşterilerin varlığı, hizmet tasarımı, fiyat algısı ve yiyecek kalitesi gibi faktörlerin tek başına yemek yeme deneyimi üzerindeki rolü incelenmiştir. Çalışma, tek başına yemek yemenin kolektivist bir kültürde nasıl deneyimlendiğine odaklanmaktadır.	Araştırma sonuçları, tek başına yemek yeme deneyiminin bireylerin motivasyonlarına bağlı olarak farklılaştığını ve bu deneyimin hem olumlu (özgürlük, rahatlık, yemeğe odaklanma) hem de olumsuz (rahatsızlık, görünürlük, algılanan sosyal yargı) boyutlar içerebildiğini ortaya koymaktadır. Ayrıca çalışma, gönüllü olarak tek başına yemek yiyen bireyler ile istemeden bu durumu yaşayan bireyler arasında deneyim algısı açısından belirgin bir ayrım bulunduğunu ve restoran deneyiminin bu gruplar için farklı biçimlerde şekillendiğini göstermektedir.
16.Jonsson ve Ekström, 2009	Bu çalışmada, restoranlarda tek başına yemek yeme olgusu toplumsal cinsiyet perspektifinden ele alınmış; tek başına yemek yiyen kadın ve erkeklerin kamusal alanda görünürlük, kabul ve hizmetle karşılaşma deneyimleri incelenmiştir. Çalışma, restoranın kamusal bir mekân olarak yalnız yemek yeme davranışını nasıl yapılandığına odaklanmaktadır.	Bulgular, restoranlarda tek başına yemek yemenin özellikle akşam saatlerinde sosyal normlara aykırı bir durum olarak algılandığını ve bu algının kadınlar üzerinde daha güçlü bir baskı yarattığını göstermektedir. Tek başına yemek yiyen bireylerin, kitap ya da telefon gibi araçlarla kendilerini görünürlükten korumaya çalıştıkları; restoran personelinin ise yalnız müşterilere karşı çoğunlukla mesafeli ve kararsız bir tutum sergilediği ortaya konmuştur. Çalışma, tek başına yemek yiyen bireylerin restoran sektörü için göz ardı edilen ancak önemli bir müşteri grubu olduğunu vurgulamaktadır.

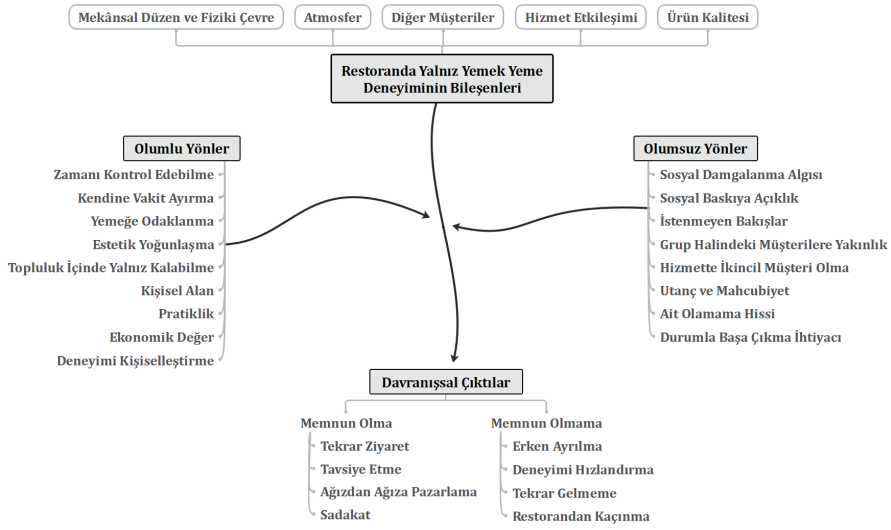
Tabloda yer alan çalışmalar birlikte değerlendirildiğinde, restoranlar bağlamında yalnız yemek yeme davranışının tek boyutlu bir tüketim pratiği olmadığı; bireysel güdüler, sosyal normlar, fiziksel ve sosyal çevre ile kültürel ve zamansal bağlamların etkileşimi sonucunda şekillenen çok katmanlı bir deneyim sunduğu görülmektedir. Çalışmaların önemli bir bölümü, restoranlarda yalnız yemek yeme deneyiminin kamusal görünürlük, algılanan sosyal yargılar ve diğer müşterilerin varlığı gibi unsurlardan güçlü biçimde etkilendiğini ortaya koymaktadır. Özellikle grup hâlinde yemek yiyen müşterilerin yoğun olduğu ortamlarda rahatsızlık, görünürlük ve dışlanmışlık duygularının arttığı; buna karşılık diğer yalnız müşterilerin varlığının deneyimi daha kabul edilebilir ve rahat hâle getirebildiği dikkat çekmektedir. Bununla birlikte alan yazın, yalnız yemek yeme deneyiminin her durumda olumsuz olarak değerlendirilmediğini de açık biçimde göstermektedir. Bazı çalışmalarda yalnız yemek yeme; özgürlük, rahatlama, yemeğe odaklanma ve kendine zaman ayırma gibi olumlu deneyimsel çıktılarla ilişkilendirilmekte; bu durum, yalnız yemek yemenin birlikte yeme pratiğinin eksikliği olarak değil, kendine özgü bir deneyim biçimi olarak

ele alınması gerektiğine işaret etmektedir. Bu bulgular, yalnız yemek yeme deneyiminin bireyin bu durumu gönüllü olarak mı yoksa zorunluluktan mı yaşadığına bağlı olarak anlamlı biçimde farklılaştığını ortaya koymaktadır.

Tablodaki çalışmalar, restoranın fiziksel çevresinin ve mekânsal düzenlemelerinin de yalnız yemek yeme deneyiminde belirleyici olduğunu göstermektedir. Masa aralıkları, bireye özel alan hissi ve algılanan mekânsal sahiplenme, yalnız yemek yiyen bireylerin memnuniyetini ve yeniden ziyaret niyetini doğrudan etkilemektedir. Buna karşılık, estetik unsurların ve fiziksel çevreye ilişkin bazı özelliklerin, yalnız yemek yiyen bireyler için birlikte yemek yiyenlere kıyasla daha sınırlı bir öneme sahip olabildiği görülmektedir. Bu durum, yalnız yemek yeme deneyiminde işlevsellik, mahremiyet ve sınır algısının estetik değerlendirmelerin önüne geçebildiğini göstermektedir. Çalışmalar ayrıca, yalnız yemek yeme deneyiminin kültürel, toplumsal cinsiyete dayalı ve zamansal bağlamlara göre farklılaştığını ortaya koymaktadır. Kolektivist kültürlerde, akşam saatlerinde ve özellikle kadınlar açısından yalnız yemek yeme deneyiminin daha problemlili algılandığı; buna karşılık yalnız yemek yemenin daha yaygın ve normalleşmiş olduğu bağlamlarda sosyal damgalanmanın zayıfladığı dikkat çekmektedir. Bu bulgular, yalnız yemek yeme deneyiminin yalnızca mekânsal değil, aynı zamanda doğru zamanda, doğru yerde bulunma algısıyla da şekillendiğini göstermektedir. Son olarak tablo, yalnız yemek yeme deneyiminin davranışsal çıktılarla da yakından ilişkili olduğunu ortaya koymaktadır. Yiyecek kalitesi, memnuniyet ve yeniden ziyaret niyeti arasındaki ilişkiler, yalnız yemek yiyen bireyler için özellikle belirginleşirken; sosyal çevreye ilişkin ipuçları ve algılanan aidiyet ihtiyacı, karar verme süreçlerinde önemli rol oynamaktadır.

4.1 Restoranda Yalnız Yemek Yeme Deneyimi Üzerine Kavramsal Bir Model Önerisi

Önerilen kavramsal model, restoranda tek başına yemek yeme (solo dining) deneyimini, yalnızca yemek yeme eylemi olarak değil, ortamın ve sosyal bağlamın ürettiği bir deneyim süreci olarak ele almaktadır. Alanyazındaki çalışmaların incelenmesi kapsamında ortaya konan bu modelin çıkış noktası şudur: Restoranda yalnız yemek yeme deneyimi belirli deneyim bileşenleri aracılığıyla şekillenir; ancak bu bileşenlerin deneyimi davranışsal sonuçlara taşıma gücü, bireyin restoranda yalnız yemek yemeye ilişkin olumlu ya da olumsuz algıladığı yönlerle bağlı olarak değişebilir. Dolayısıyla model, bileşenler ve davranışsal çıktılar etkileşiminin tek başına yeterli olmadığını; bu etkileşim üzerinde bireyin restoranda yalnız yemek yemeyi hangi anlam çerçevesiyle yaşadığının süreci düzenleyebileceğini varsaymaktadır. İlgili model Şekil 1'de paylaşılmıştır.

Şekil 1. Restoranda Yalnız Yemek Yeme Deneyimi Modeli

Modelin ilk kolu olan “Restoranda Yalnız Yemek Yeme Deneyiminin Bileşenleri”, deneyimi üreten bağlamı temsil eder. Bu bileşenler, yemek yeme eyleminin gerçekleştiği restoran ortamının deneyimsel girdileri olarak düşünülmelidir. Örneğin mekânsal düzen ve fiziksel çevre, tek kişilik oturma seçenekleri, göze batmayan yerleştirme, masa aralığı ve kişisel mesafe gibi unsurlarla bireyin kamusal görünürlük ve rahatlık algısını belirleyen temel yapı taşlarıdır (Her, 2020; Han, 2017). Bu bağlam, kişinin masayı kendi alanı gibi hissedebilmesi anlamına gelen mekânsal sınır üretme ve algılanan sahiplenme (territoriality) üzerinden de ifade edilebilir. Fiziksel sınırlar kadar, bakışlar gibi psikolojik sınırlar da bu hissi güçlendirebilir ya da zayıflatabilir (Moon vd., 2020; Lahad & May, 2017). Benzer biçimde atmosfer, yalnızca ışık, müzik ya da gürültü gibi duyuşal öğelerle sınırlı olmayan; aynı zamanda vakit, kültür ve toplumsal cinsiyet normlarının devreye girdiği geniş bir bağlamsal zemin olarak önem kazanır (Lahad & May, 2017; Jonsson & Ekström, 2009). Deneyimin sosyal boyutunda ise diğer müşteriler, özellikle diğer masalara bakış ve yakındaki masaların grup mu tek mi olduğu üzerinden yalnız yeme deneyimini yeniden çerçeveleyebilir; bu nedenle dolaylı müşteri–müşteri dinamikleri restoranda yalnız yemek yemenin değerlendirilmesinde kritik bir unsur hâline gelir (Im & Seo, 2023; Lahad & May, 2017). Hizmet etkileşimi de benzer şekilde, personelin karşılama/yerleştirme pratikleri, hizmet temposu ve adalet algısı üzerinden tek kişilik tüketimin ne kadar uygun görüldüğünü hissettirebilir; personele ait mesafeli ya da kararsız tutumların müşteri algısındaki uygunluk

sinyallerini zayıflattığı gösterilmektedir (Han, 2017; Im & Seo, 2023; Jonsson & Ekström, 2009). Son olarak ürün kalitesi, yemek deneyiminde memnuniyetin çekirdek belirleyicilerinden biridir; yiyecek–hizmet–fiziksel çevre kalitesi birlikte memnuniyeti beslerken, bazı bulgularda yeniden ziyaret üzerinde özellikle yiyecek kalitesinin daha doğrudan etkisi raporlanmaktadır (Bae vd., 2018). Ayrıca sosyal etkileşimin sınırlı olduğu durumlarda, sunum–lezzet–porsiyon gibi ürün niteliklerinin tek başına yemek yiyen müşteriler için daha merkezî bir değerlendirme ölçütüne dönüşebileceği de vurgulanmaktadır (Han, 2017).

Modelin ikinci kolu, bireyin yalnız yemek yeme deneyimini hangi anlam çerçevesiyle yaşadığını ifade eden iki yönlü algı setidir: “Olumlu Yönler” ve “Olumsuz Yönler”. Buradaki olumlu yönler, yalnız yemek yemenin birey açısından arzu edilir ve tercih edilebilir kılan deneyim değerlerini temsil eder. Örneğin zamanı kontrol edebilme, başkasına uyumlanmadan yeme temposunu ve seçimleri yönetebilme anlamına gelir; bu durum, yalnız yemek yeme deneyiminde özerklik ve ritim kontrolü alanı oluşturabilir (Bocanegra vd., 2022; Koay vd., 2025). Kendine vakit ayırma ise deneyimi, rahatlama ve öz-bakım (self-care) çerçevesinde anlamlandırır; normalleşen bağlamlarda yalnız yemek yemenin daha nötr ya da daha olumlu değerlendirmelerle ilişkilendirilebildiği görülmektedir (Bocanegra vd., 2022; Chang, 2020; Choi vd., 2022). Benzer şekilde yemeğe odaklanma, sosyal performans baskısı azaldığında duygusal hazza yönelmeyi ve dikkat yoğunlaşmasını mümkün kılar (Bocanegra vd., 2022; Im & Seo, 2023; Han, 2017). Estetik yoğunlaşma ise deneyimi yalnız olmanın eksikliği yerine estetik bir deneyim ve yenilik arayışıyla ilişkili bir pratik olarak çerçeveler (Bocanegra vd., 2022; Han, 2017). Bu olumlu değer alanı, topluluk içinde yalnız kalabilme fikrini de içerir. Birey fiziki olarak tek başındadır ancak kamusal atmosferin parçasıdır; özellikle diğer tek başına yiyen müşterilerin yakınlığı bazı koşullarda deneyimi daha keyifli hâle getirebilir (Hwang vd., 2018; Choi vd., 2020). Kişisel alan ve mahremiyetin korunması da olumlu deneyimin önemli bir taşıyıcısıdır; mekânsal sahiplenme arttıkça memnuniyet ve davranışsal niyetlerin güçlendiği tartışılmaktadır (Moon vd., 2020; Her, 2020). Buna ek olarak yalnız yemek yeme, pratiklik ve işlevsel değer (zaman/verimlilik) üretme potansiyeliyle de tercih edilebilir; hızlı ama müdahaleci olmayan hizmet ve kolaylaştırıcı uygulamalar bu değeri besleyebilir (Her, 2020; Moon vd., 2020). Ekonomik değer de yalnız yemek yemenin olumlu tutumların oluşumunda belirginleşen bir faktör olarak görünür (Koay vd., 2025; Han, 2017). Son olarak deneyimi kişiselleştirme, yan aktiviteler ve mikro-pratiklerle yeme deneyimini kendine göre kurmayı ifade eder; alanyazında bu tür bir deneyimin içe dönüklük (solitude) gibi olumlu çıktılarla da ilişkilendirilebilmektedir (Her, 2020; Huang vd., 2025).

Modelin olumsuz yönler kolu ise yalnız yemek yeme deneyiminin kırılğanlaştığı ve deneyimin sosyal risk ürettiği koşulları temsil eder. Sosyal damgalanma algısı, tek başına yemenin kamusal alanda olumsuz değerlendirileceği beklentisiyle deneyimi rahatsız edici hâle getirebilir (Brown vd., 2020; Im & Seo, 2023). Bu baskı, özellikle zamansal bağlamla birlikte güçlenebilir: sosyal baskıya açıklık ve genellikte toplu şekilde yenilen öğün akşam yemeği olduğu için akşam saatlerinde artan görünürlük yalnız yemek yeme deneyiminin daha stresli deneyimlenmesine yol açabilir; ayrıca sosyal ipuçlarının (dışarıdan gelen bakışlar vb.) aidiyet ihtiyacını tetikleyerek karar süreçlerini kırılğanlaştırdığı de vurgulanmaktadır (Brown vd., 2020; Choi vd., 2020; Lahad & May 2017). İstenmeyen bakışlar, yalnız yemek yiyen bireyler için mahremiyet ihlali ve mahcubiyet üreterek kişisel alan algısını zayıflatabilir (Moon vd., 2020). Buna ek olarak grup hâlindeki müşterilere yakınlık, yalnız birey için deneyimi olumsuzlaştırabilen bir diğer bağlamsal faktördür (Hwang vd., 2018; Choi vd., 2020). Hizmette ikinci müşteri olma algısı ise servis personelinin daha düşük ilgi ya da mesafeli tutumuna ilişkin değerlendirmelerle olumsuz duyguları artırabilir (Im & Seo, 2023; Choi vd., 2020). Utanç–mahcubiyet ve “table for one” damgalaması, özellikle kamusal uygunluk söylemleriyle birleştğinde küçük düşürülme hissini güçlendirebilir (Lahad & May, 2017). Bu çerçevede ait olamama ve dışlanma hissi, kamusal yemek alanının birlikte-olma varsayımları nedeniyle tetiklenen psikolojik bir bariyer olarak ortaya çıkabilmektedir (Choi vd., 2020; Huang vd., 2025). Son olarak durumla başa çıkma ihtiyacı, rahatsızlığı azaltmak için telefon/kitap gibi dikkat düzenleme stratejilerine yönelmeyi ve deneyimin kendiliğinden akmadığını gösteren telafi pratiklerini içermektedir (Brown vd., 2020; Choi vd., 2020).

Modelin üçüncü kolu olan “Davranışsal Çıktılar”, deneyimin sonuçlarının tüketim sonrası davranışa yansıyan göstergeleridir. Model burada iki yönlü bir sonuç alanı kurar. Birey deneyimi memnuniyet temelinde olumlu değerlendirirse, yeniden ziyaret niyeti, tavsiye etme ve ağızdan ağıza iletişim gibi yaklaşma/bağlılık yönlü çıktılar ortaya çıkar; bu sonuçların bazı modellerde restoran imajı üzerinden de ele alınabileceği gösterilmektedir (Bae vd., 2018; Han, Jiang vd., 2022). Buna karşılık deneyim memnun olmama yönünde şekillenirse, erken ayrılma, deneyimi hızlandırma, tekrar gelmeme ve restorandan kaçınma gibi kaçınma/çıkış yönlü davranışlar gündeme gelebilir (Aslantürk & Unur, 2021; Moon vd., 2020).

Bu bütün içinde modelin ayırt edici katkısı, düzenleyici mantığı açık biçimde görünür kılmasıdır: Aynı deneyim bileşenleri (örneğin aynı oturma düzeni ya da aynı sosyal kompozisyon), restoranda yalnız yemek yeme deneyimini olumlu yönleriyle anlamlandıran bireylerde memnuniyet ve bağlılık yönlü çıktılara

daha kolay dönüşebilirken; olumsuz yönleri baskın yaşayan bireylerce sosyal risk olarak değerlendirilerek kaçınma ve çıkış yönlü sonuçlara daha yatkın hâle gelebilir (Bocanegra vd., 2022; Brown vd., 2020; Im & Seo, 2023; Aslantürk & Unur, 2021). Bu nedenle model, yalnız yemek yemeyi tek yönlü yaşanan bir pratik değil; bileşenler ile algı setlerinin etkileşimi sonucunda davranış üretme gücü farklılaşan koşullu bir deneyim süreci olarak kavramsallaştırır (Huang vd., 2025).

5. Sonuç ve Öneriler

Bu çalışma, restoran bağlamında yalnız yemek yeme deneyimini (solo dining), bireyin psikolojik yalnızlık durumuna indirgemenin; kamusal, sosyal ve mekânsal bağlam içinde şekillenen çok boyutlu bir tüketim pratiği olarak ele almıştır. Alanyazına dayalı bulgular, restoranlarda yalnız yemek yeme deneyiminin tek tip bir anlam taşımadığını; bireysel güdüler, sosyal normlar, fiziksel çevre ve hizmet etkileşimlerinin birlikte işlediği koşullu bir deneyim süreci sunduğunu ortaya koymaktadır (Han, 2017; Koponen & Mustonen, 2020; Huang vd., 2025). Bu durum, yalnız yemek yeme davranışının topluluk halinde yemek yememe durumu üzerinden tanımlanmasının analitik olarak yetersiz kaldığını göstermektedir.

Alanyazın, restoranlarda yalnız yemek yeme deneyiminin hem olumlu hem de olumsuz deneyimsel çıktılar üretebildiğini tutarlı biçimde ortaya koymaktadır. Bir yandan özgürlük, yemeğe odaklanma, rahatlama ve kendine zaman ayırma gibi olumlu deneyimsel değerler ön plana çıkmakta (Bocanegra vd., 2022; Choi vd., 2020; Koponen & Mustonen, 2020); diğer yandan kamusal görünürlük, algılanan sosyal yargılar, rahatsızlık ve dışlanmışlık hissi gibi olumsuz duygular da özellikle belirli bağlamlarda deneyimi kırılğan hâle getirebilmektedir (Brown vd., 2020; Aslantürk & Unur, 2021; Lahad & May, 2017). Bu ikili yapı, yalnız yemek yeme deneyiminin özünde çelişkili değil; bağlama, zamansal koşullara ve bireysel motivasyonlara duyarlı bir deneyim olduğunu göstermektedir.

Çalışma kapsamında incelenen araştırmalar, deneyimin değerlendirilmesinde restoranın fiziksel çevresinin ve mekânsal düzenlemelerinin belirleyici rol oynadığını da ortaya koymaktadır. Masa aralıkları, bireye özel alan hissi ve algılanan mekânsal sahiplenme, yalnız yemek yiyen bireylerin memnuniyetini ve yeniden ziyaret niyetini olumlu yönde etkilemektedir (Moon vd., 2020; Her, 2020). Buna karşılık, grup hâlinde yemek yiyen müşterilere yakınlık ve istenmeyen bakışlar, yalnız yemek yeme deneyimini olumsuz hale getiren önemli bağlamsal unsurlar olarak öne çıkmaktadır (Hwang vd., 2018; Choi vd., 2020). Bu bulgular bireye bağlı olarak, yalnız yemek deneyiminde mahremiyet

ve sınır algısının estetik değerlendirmelerin önüne geçebildiğini göstermektedir (Han, 2017; Moon vd., 2020).

Sosyal bağlam ve etkileşimsel dinamikler de yalnız yemek yeme deneyiminin değerlendirilmesinde merkezi bir role sahiptir. Diğer müşterilerin varlığı ve davranışları, özellikle kamusal görünürlük ve aidiyet algıları üzerinden deneyimi şekillendirmektedir (Hwang vd., 2018; Im & Seo, 2023). Hizmet etkileşimi bağlamında ise işletme çalışanlarının adil, duyarlı ve tutarlı davranışlarının olumlu duyguları desteklediği; buna karşılık mesafeli ya da kararsız tutumların yalnız müşterilerde ikincil müşteri algısını güçlendirdiği gösterilmektedir (Han, 2017; Im & Seo, 2023; Jonsson & Ekström, 2009). Bu bulgular, restoranda yalnız yemek yeme deneyiminin sadece bireysel değil, güçlü biçimde ilişkisel bir yapı taşıdığını ortaya koymaktadır.

Bu çalışma kapsamında önerilen kavramsal model, söz konusu bulguları bütüncül bir çerçevede bir araya getirmektedir. Model, restoranda yalnız yemek yeme deneyiminin belirli deneyim bileşenleri (fiziksel çevre, sosyal bağlam, hizmet etkileşimi ve ürün kalitesi) aracılığıyla şekillendiğini; ancak bu bileşenlerin davranışsal çıktılara (memnuniyet, yeniden ziyaret niyeti, kaçınma davranışları) dönüşme gücünün, bireyin deneyimi olumlu ya da olumsuz anlamlandırma biçimine bağlı olarak değiştiğini varsaymaktadır. Bu yaklaşım, aynı restoran koşullarının farklı bireyler tarafından neden farklı biçimlerde değerlendirilebildiğini açıklamaya olanak tanımaktadır.

Kuramsal açıdan çalışma, yalnız yemek yeme davranışının yalnızlık kavramıyla otomatik biçimde eşleştirilmesine yönelik indirgemeci yaklaşımları sorgulamaktadır. Bulgular, yalnız yemek yemenin bazı bireyler için zorunluluktan kaynaklanan ve rahatsızlık üreten bir deneyim olduğunu gösterirken (Aslantürk & Unur, 2021); bazı bireyler için ise gönüllü, işlevsel ve hatta estetik bir tüketim pratiği olarak deneyimlendiğini ortaya koymaktadır (Bocanegra vd., 2022; Koponen & Mustonen, 2020). Bu durum, yalnız yemek yeme deneyiminin bireyin motivasyonlarına ve bağlamsal koşullara göre anlamlı biçimde farklılaştığını göstermektedir (Han, 2017; Koay vd., 2025).

Bu çalışmanın temel sınırlılığı, kavramsal ve alanyazın temelli bir inceleme olarak tasarlanmış olmasıdır. Bu nedenle önerilen model ampirik olarak test edilmemiştir. Ayrıca mevcut çalışmaların büyük bölümünün belirli kültürel bağlamlarda yoğunlaşması, yalnız yemek yeme deneyiminin evrensel biçimde genellenmesine yönelik temkinli olunmasını gerektirmektedir (Choi vd., 2020; Lahad & May, 2017; Huang vd., 2025). Gelecek araştırmalar açısından, önerilen kavramsal modelin farklı kültürel, toplumsal cinsiyete dayalı ve zamansal bağlamlarda ampirik olarak sınanması önemli bir araştırma yönü sunmaktadır. Özellikle karma yöntemli çalışmalarla, deneyim bileşenleri ile

olumlu/olumsuz algı setlerinin davranışsal çıktılar üzerindeki düzenleyici etkileri daha net biçimde ortaya konabilir. Bu doğrultuda, yalnız yemek yeme deneyiminin bağlama duyarlı ve çok boyutlu bir deneyim biçimi olarak ele alınmasının alanyazına anlamlı katkılar sunacağı düşünülmektedir.

Kaynakça

- Andersson, T. D., & Mossberg, L. (2004). The dining experience: Do restaurants satisfy customer needs? *Food Service Technology*, 4(4), 171–177.
- Aslantürk, E., & Unur, K. (2021). Bireylerin dışarıda tek başına/yalnız yemek yeme deneyimleri ve yiyecek içecek işletmelerinin yalnız yemek yiyenlere ilişkin değerlendirmeleri. *Seyahat ve Otel İşletmeciliği Dergisi*, 18(3), 518–543. doi:10.24010/soid.887506
- Bae, S., Slevitch, L., & Tomas, S. (2018). The effects of restaurant attributes on satisfaction and return patronage intentions: Evidence from solo diners' experiences in the United States. *Cogent Business & Management*, 5(1), 1493903. doi:10.1080/23311975.2018.1493903
- Bocanegra, M., Lemke, M., de Vries, R. A. J., & Ludden, G. D. S. (2022). Commensality or reverie in eating? Exploring the solo dining experience. In *Proceedings of the 2022 International Conference on Multimodal Interaction* (pp. 25–35). New York, NY: Association for Computing Machinery. doi:10.1145/3536221.3556577
- Brown, L., Buhalis, D., & Beer, S. (2020). Dining alone: Improving the experience of solo restaurant goers. *International Journal of Contemporary Hospitality Management*, 32(3), 1347–1365. doi:10.1108/IJCHM-06-2019-0584
- Chang, Y. Y.-C. (2021). Lonely or alone? Solitary dining in Japan and Taiwan. *International Journal of Culture, Tourism and Hospitality Research*, 15(1), 10–25. doi:10.1108/IJCTHR-01-2020-0008
- Choi, S.-H., Cho, M., Yang, E. C. L., & Tabari, S. (2022). Emotional congruence among solo diners. *International Journal of Hospitality Management*, 101, 103108. doi:10.1016/j.ijhm.2021.103108
- Choi, S.-H., Yang, E. C. L., & Tabari, S. (2020). Solo dining in Chinese restaurants: A mixed-method study in Macao. *International Journal of Hospitality Management*, 90, 102628. doi:10.1016/j.ijhm.2020.102628
- DiTommaso, E., & Spinner, B. (1997). Social and emotional loneliness: A re-examination of Weiss' typology of loneliness. *Personality and Individual Differences*, 22(3), 411–421.
- Gierveld, J. (1998). A review of loneliness: Concept and definitions, determinants and consequences. *Reviews in Clinical Gerontology*, 8, 73–80.
- Gierveld, J., van Tilburg, T. G., & Dykstra, P. A. (2006). Loneliness and social isolation. In D. Perlman & A. Vangelisti (Eds.), *The Cambridge handbook of personal relationships* (pp. 485–500). Cambridge, UK: Cambridge University Press. doi:10.1017/CBO9780511606632.027
- Han, S. (2017). *An exploration of solo dining experience in South Korea* (Doctoral dissertation). University of Manchester, Manchester, UK.

- Han, W., Jiang, W., Tang, J., Raab, C., & Krishen, A. (2022). Indirect customer-to-customer interactions and experiential value: Examining solo and social diners. *International Journal of Contemporary Hospitality Management*, 34(5), 1668–1691. doi:10.1108/IJCHM-04-2021-0512
- Hawkey, L. C., & Cacioppo, J. T. (2010). Loneliness matters: A theoretical and empirical review of consequences and mechanisms. *Annals of Behavioral Medicine*, 40(2), 218–227. doi:10.1007/s12160-010-9210-8
- Her, E., & Seo, S. (2018). Why not eat alone? The effect of other consumers on solo dining intentions and the mechanism. *International Journal of Hospitality Management*, 70, 16–24. doi:10.1016/j.ijhm.2017.10.019
- Her, E. (2020). *Solo diners' motives, preferences, and behavioral intentions in restaurant dining* (Doctoral dissertation). Purdue University, West Lafayette, IN.
- Huang, H., Feng, S. S., & Wong, I. A. (2025). A systematic review of solo dining research. *International Journal of Hospitality Management*, 130, 104226. doi:10.1016/j.ijhm.2025.104226
- Hwang, Y., Shin, J., & Mattila, A. S. (2018). So private, yet so public: The impact of spatial distance, other diners, and power on solo dining experiences. *Journal of Business Research*, 92, 36–47. doi:10.1016/j.jbusres.2018.07.004
- Hwang, Y., Su, N., & Mattila, A. (2020). The interplay between social crowding and power on solo diners' attitudes toward menus with popularity and scarcity cues. *International Journal of Contemporary Hospitality Management*, 32(3), 1227–1246. doi:10.1108/IJCHM-05-2019-0422
- Im, S. Y., & Seo, S. (2023). How does restaurant experience affect solo diners' emotions and dining satisfaction in Korea? *International Journal of Contemporary Hospitality Management*. doi:10.1108/IJCHM-07-2022-0864
- Jonsson, I. M., & Ekström, M. P. (2009). Gender perspectives on the solo diner as restaurant customer. In *Meals in science and practice* (pp. 236–249). Cambridge, UK: Woodhead Publishing.
- Koay, K. Y., Ong, D. L. T., Idris, I., Kamarulzaman, N. S. B., & Cheah, C. W. (2025). The rise of solo dining: Prediction and consumer profiling. *Journal of Foodservice Business Research*, 28(6), 1334–1353. doi:10.1080/15378020.2024.2307682
- Koponen, S., & Mustonen, P. (2020). Eating alone, or commensality redefined? Solo dining and the aestheticization of eating (out). *Journal of Consumer Culture*, 22(2), 359–377. doi:10.1177/1469540520955219
- Lahad, K., & May, V. (2017). Just one? Solo dining, gender and temporal belonging in public spaces. *Sociological Research Online*, 22(2), 1–16. doi:10.5153/sro.4270
- Lee, E. J., Lee, K.-R., & Kim, J.-Y. (2020). Analysis of differences in eating alone attitude of Koreans by dietary habits and age. *Appetite*, 152, 104695. doi:10.1016/j.appet.2020.104695

- Moon, S., Bonn, M. A., & Cho, M. (2020). How can the solo dining experience be enhanced? Focusing on perceived territoriality. *International Journal of Hospitality Management*, 88, 102506. doi:10.1016/j.ijhm.2020.102506
- Özdemir, B. (2010). Dışarıda yemek yeme olgusu: Kuramsal bir model önerisi. *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, 21(2), 218–232.
- Pliner, P., & Bell, R. (2009). A table for one: The pain and pleasure of eating alone. In *Meals in science and practice* (pp. 169–190). Cambridge, UK: Woodhead Publishing.
- Russell, D. (1980). The revised UCLA Loneliness Scale: Concurrent and discriminant validity evidence. *Journal of Personality and Social Psychology*, 39(3), 472–480. doi:10.1037/0022-3514.39.3.472
- Russell, D., Cutrona, C. E., Rose, J., & Yurko, K. (1984). Social and emotional loneliness: An examination of Weiss's typology of loneliness. *Journal of Personality and Social Psychology*, 46(6), 1313–1321. doi:10.1037/0022-3514.46.6.1313
- Gustafsson, I.-B. (2004). Culinary arts and meal science: A new scientific research discipline. *Food Service Technology*, 4(1), 9–20.
- Johns, N., & Kivela, J. (2001). Perceptions of the first time restaurant customer. *Food Service Technology*, 1(1), 5–11.
- Pettersson, A., & Fjellström, C. (2007). Restaurants as friends of the family: Functions of restaurant visits in everyday life. *Journal of Foodservice*, 18(6), 207–217.
- Roth, W. M., & Jornet, A. (2014). Toward a theory of experience. *Science Education*, 98(1), 106–126.
- Warde, A., & Martens, L. (2000). *Eating out: Social differentiation, consumption and pleasure*. Cambridge, UK: Cambridge University Press.
- Weiss, R. S. (1973). *The experience of emotional and social isolation*. Cambridge, MA: MIT Press.